

LONDÝNSKÉ LISTY

London Letters Fortnightly Review

Issued by Joseph Bělina, 13 Fernside Avenue, London, N.W.7. Phone MILI Hill 4024

ROČNÍK III

V LONDÝNĚ DNE 6. LEDNA 1949

ČÍSLO 1

A CO PŘINESE NOVÝ ROK ?

V roce 1944 uvedli v Moskvě divadelní hru Alexandra Kornejčuka: "Poslání pana Perkinse v zemi bolševiků". Sledovala jako všechny Kornejčukovy hry ryze politický účel. Vykreslila neobyčejně sympaticky boдрého amerického obchodníka Perkinse, který zavítal do Sovětského svazu na obchodní návštěvu. Sblížil se se sovětskými lidmi v zázemí a dokonce i na frontě a dospěl k poznání, že obchod mezi oběma zeměmi je dobře možný. Hra se tak stala vlastně propagandou hospodářské spolupráce Sovětského svazu se Spojenými státy a měla úspěch u moskevského obyvatelstva, které dobře porozumělo její tendenci. Nebylo ostatně příliš obtížné propagovat obchodní styky se Spojenými státy. Sovětští lidé si jich přáli a počítali s nimi. Doufali, že po všech obětech a útrapách válečných, konec války přinese trochu lepšího života. Americké dodávky, zasílané do Ruska na podkladě zákona o půjčce a pronájmu, vyvolávaly v nich představy přílivu amerického spotřebního zboží po válce. Paradoxně dnes zní, že obyvatelé žádné jiné země nebyli natolik psychologicky připraveni přijmout ochotně a vděčně americkou hospodářskou pomoc jako právě lid Sovětského svazu. Sovětská vláda do značné míry podporovala tyto nálady, takže se všeobecně očekávalo, že válečné spojenectví vyústí po válce v mírovou spolupráci na hospodářském poli. V sovětských poměrech Kornejčukova hra tak zřetelné politické tendence nemohla ostatně být uvedena bez souhlasu nejvyšších míst anebo spíše bez jejich výslovného pokynu.

Vážné hospodářské důvody mluvily pro takovou orientaci sovětské zahraniční politiky, která by Sovětskému svazu umožnila získati co nejvýdatnější hospodářskou pomoc zahraničí a zejména Spojených států. Bez takové pomoci je stěží myslitelné úspěšné vyřešení složité problematiky sovětského hospodářství po jeho překotném a nerovnoměrném vývoji. Spojenečtí státníci, kterým se dnes leckdy vytýká, že pracovali k sblížení se Sovětským svazem, mohli se na sklonku války opřít o leckteré skutečnosti, které nasvědčovaly tomu, že i sovětská vláda bude po válce ochotna, nikoliv snad z vrozené mírumilovnosti, nýbrž z nutnosti, ke spolupráci aspoň do určitého stupně. Pozdější vývoj sovětské zahraniční politiky nesplnil pohřchu tato očekávání v zahraničí ani naděje sovětského lidu. Když sovětská vláda v létě 1947 odmítla účast na Marshallově plánu, učinila rozhodnutí, kterým nejen bylo dovršeno rozdělení světa na dva nepřátelské bloky, ale které zároveň znamenalo, že odříkání zůstává trvalým údělem pracujících v Sovětském svazu. Zároveň se sovětská vláda rozhodla vystupňovat vykořisťování hospodářských zdrojů všech ovládaných zemí střední a východní Evropy. Proto bylo třeba vytvořiti i v Čes-

Koslovensku předpoklady pro naprostou hegemonii komunistické strany, ochotné prováděti hospodářskou politiku přesně podle moskevských přání. Konec byl všem nadějím na usmíření západu s východem; v sovětské propagandě místo sympatického amerického businessmana zaujal krvežíznivý západní imperialista, osnující válečné přepadení Sovětského svazu.

Bylo to dalekosáhlé rozhodnutí a vytvořilo pro Sovětský svaz, stejně jako pro komunistické strany v mnoha ostatních zemích, situaci neobyčejně svízelnou a nebezpečnou. Ve světovém tisku se tenkrát objevily zprávy, že ani na vedoucích místech v Sovětském svazu nebylo shody v názorech a že dokonce na zasedání Polbyra sovětské komunistické strany došlo k bojovému hlasování o stanovisku k Marshallově plánu. Jestliže se tenkrát skutečně vytvořila oposice, nelze vyloučiti, že působí i dnes, neboť její stanovisko bylo ve značné míře potvrzeno událostmi uplynulého roku. Nesplnila se totiž očekávání, jež byla spojena s odmítnutím Marshallova plánu: komunistům v západoevropských zemích, vzdor jejich úporné snaze, zejména ve Francii a v Itálii, se nepodařilo znemožniti provedení Programu hospodářské obnovy na podkladě Marshallova plánu. Bylo by jisté dnes předčasné předvídati plný úspěch Marshallova plánu, ale nijak nelze očekávati jeho zhroucení, jaké by odpovídalo plánům Kominformy. A vzdor všem proroctvím hospodářská krise ve Spojených státech se nedostavila a není známek, že by se blížila, ačkoliv na takové perspektivě byla založena nejnovější linie sovětské zahraniční politiky a politická strategie Kominformy; známý sovětský národohospodář Varga upadl v nemilost, když hlásal opačné názory, které vlastně byly národohospodářskou kritikou oficiální politiky.

V Sovětském svazu není svobodného tisku ani jiných zdrojů spolehlivých informací. Ocítáme se tudíž nutně na poli dohadů a kombinací, kdykoliv se zabýváme vnitřními sovětskými poměry. Ale i dohady a kombinace se mohou lišit v míře pravděpodobnosti. Nelze-li všem v plném rozsahu věřit, nelze je ani předem odmítat. Bylo by jisté pochybné opírat politický rozbor o každou sensační novinářskou zprávu o Sovětském svazu. Jestliže však prezident Spojených států v těchto dnech mluvil o názorových rozporech na nejvyšších místech v Sovětském svazu, je třeba se vážně zamyslet nad jeho závažnými slovy. V projevu v němž ostře vytkl sovětské vládě, že porušuje mezinárodní dohody, prohlásil prezident Truman doslova: " Jsem přesvědčen, že kdyby ruskému lidu byl dán hlas v ruské vládě, tyto dohody by byly dodržovány. Ve vládě této velké země jsou někteří vůdcové, kteří nesmírně touží po dorozumění s námi. "

Sovětská propaganda šíří často s úspěchem představu, že v Sovětském svazu není zjevné ani skryté oposice a že všichni nadšeně souhlasí s každým krokem vlády. A přece před dvěma lety byly v Sovětském svazu provedeny čistky, jež svým rozsahem připomínaly leta 1936 -1938. Definitivně odesel Litvinov, vedoucí funkce v armádě byl zbaven maršál Žukov, k ostrým zásahům došlo v kulturních organizacích, zejména v leningradské a kijevské odbočce Svazu spisovatelů a dokonce v ústředních orgánech ukrajinské komunistické strany. Rozpory obsažené v sovětském sociálním systému jsou stále ostré a vytvářejí ustavičné napětí mezi městem a venkovem, mezi stranou a armádou, mezi dělnictvem a privilegovanými vrstvami/ v Československu se jim říká "nová šlechta"/; politického významu mohou nabýti rozpory mezi antagonistickými skupinami vysoké byrokracie hospodářské, stranické, odborářské, armádní a policejní. Oposiční projev na širší základně je ovšem stěží myslitelný; narazil by nejen na překážky policejní, ale i na neuvědomelost příslušníků nové sovětské generace, kteří nemají ani přibližných představ o formách svobodného po-

života, jako jsou obvyklé v demokratických státech. I na tomto poli se ovšem po válce hodně změnilo návratem milionů demobilisovaných, kteří za války poznali poměry v cizině a snadno mohli zjistit, že neodpovídají obrazu, jaký jim předkládala oficiální sovětská propaganda. Občan, který přistihne vládu při jediné lži, není ochoten uvěřiti napříště. Stává se skeptickým vůči oficiálnímu optimismu, jímž je sovětský život přesyten a skepse je prvním krokem k oposičním názorům.

Mnohem zřetelněji se projevíly známky oposičního postoje v komunistických stranách téměř ve všech zemích ovládaných Sovětským svazem; oposice v těchto zemích je pak pro sovětskou vládu stejným nebezpečím, jako by vznikla ve vlastní zemi. Jugoslávská komunistická strana setrvává důsledně v odbojném postoji vůči Kominformě a jak Tito v těchto dnech prohlásil, nemínil ustoupiti ani před hospodářskými sankcemi, jež nařídila Kominforma. I v KSČ, která je nepochybně nejloyálnější vůči Moskvě ze všech komunistických stran, došlo k obtížím; profesor Kolman, pokáraný vedením KSČ se vrátil z Moskvy plně rehabilitován. Gottwaldův projev na zasedání ústředního výboru strany byl vlastně obranou předúnorové politiky proti kritice, že "již v roce 1945 jsme měli dělat, co jsme dělali v únoru", jež se ozvala uvnitř strany.

Bylo by jistě chybou přeceňovat dosah všech těchto zpráv a vyvozovat z nich ukvapené závěry, že sovětský režim a násilně nastolené komunistické režimy v ostatních zemích v oblasti sovětského vlivu jsou otřeseny a nebo dokonce před zhroucením; zejména v emigraci je zapotřebí co největší opatrnosti v podobných odhadech, aby se přání nestalo otcem myšlenky. Všechny tyto režimy jsou silné, jak bývají obyčejně režimy policejních států; dovedou pak rafinovaně využívat monopólu propagandy, jehož se zmožnily. Ale ani v Sovětském svazu, ani v jiných diktaturách se život nezastavil. Z Trumanova projevu pak vyplývá, že ani dnešní sovětskou politiku nelze považovati za neměnnou - může se změnit, jakmile by ke slovu přišli ti, kteří usilují o dorozumění s ostatním světem. Taková změna by nezůstala bez účinku na postavení ostatních komunistických stran.

Evropský politický vývoj v uplynulém roce nesmíme měřiti jen československými zkušenostmi. Kdybychom si tak počínali, pak skutečně únorová katastrofa by musela vyvolati dojem nepřemožitelné síly Sovětského svazu a Kominformy. Ve skutečnosti československý únor byl spíše evropskou výjimkou, než ukazovatelem všeobecného evropského vývoje. Nikde jinde v Evropě nedosáhla Moskva v uplynulém roce, čeho dosáhla v Československu. Naopak, úspěch komunistů československých ztížil postavení komunistických stran ve všech zemích ostatních. Kominforma vyhrála v Československu, ale prohrává nejen v Jugoslávii, ale i ve Finsku, v Berlíně a v Rakousku. Ve všech svobodných volbách na západě jdou komunisté od porážky k porážce.

Nejnovější kurs sovětské zahraniční politiky přinesl pramělo úspěchů jeho tvůrcům: Sovětský svaz ztratil nesmírně na sympatiích a obranný pakt Spojených států se západoevropskými zeměmi je takřka hotovou věcí. Únorová tragedie Československa zburcovala k bdělosti mnohé, kteří dosud váhali.

Tato novoroční bilance Kominformy působí vládcům Kremli nepochybně hodně vážných starostí; v našich řadách může věru rozptýlití pocit resignované beznadějnosti. Dává zároveň za pravdu těm, kteří v kritických dnech únorových hájili stanovisko, aby komunistická nápora se neustupovala a aby byl kladen odpor, který, jak došlo po ročních zkušenostech evropských, můžeme říci mohl býti stejně úspěšný, jako v jiných zemích.

Příliš časté střídání vlád, inflační stoupaní cen, finanční obtíže státní pokladny, nekonečný řetěz sporů a stávek - jsou zjevy, které mimo Francii jsou považovány za symptomy hluboké politické, hospodářské a sociální krise.

Zjevně i skrytí nepřátelé Francie v celém světě doufají, že tato krise je neřešitelná a ze Francii znemožní zastávat svou úlohu v dějinách lidské civilizace. Ani velké sympatie, které nám projevují přátelé Francie - a je jich ve světě mnoho - nejsou bez vážných obav.

Ovšem přátelé i nepřátelé vědí dobře, oč ve Francii jde. Kdyby se ukázala neschopnou překonat své obtíže a dala se na cestu politického dobrodružství, byl by smeten svobodný demokratický režim. Republika, která byla světu symbolem určitého sociálního a politického systému, která tak mnohým národům byla příkladem, inspirovala tak mnohá šlechetná hnutí, přispěla k rychlému vývoji lidského osvobození a ovlivnila dějiny více svým příkladem než ozbrojenou mocí - tato republika stala by se prázdnou nádobou bez obsahu. Vítězství diktatury, která by ve Francii uhasila světlo svobody, bylo by velkým nebezpečím pro celý svět.

Chceme se proto pokusit v krátké analýze ukázat současnou situaci ve Francii a vysvětlit, jakou odpovědnost za dnešní její obtíže nesou jednotlivé sociální a politické skupiny.

Zní to paradoxně, ale je to pravda. Hospodářství Francie je dobré. Celková produkce překročila stav z r. 1938 o 20 %. Index výroby oceli ukazuje 150 proti 100 v r. 1938. Rovněž výroba cementu, stavebnin, gumy, textilu, skla atd. je dnes značně vyšší, než před 10 lety. Uhlí se těží právě tolik jako v r. 1938 a výroba elektrické energie je o 60 % vyšší. Výkonost železnic a dopravy je daleko vyšší než v r. 1938. Zemědělská výroba, pšenice i ostatního obilí, dobytka, vína a cukrovky byla v r. 1948 právě tak vysoká, spíše vyšší, než v r. 1938.

Ačkoliv tyto výsledky jsou tak povzbuzující, ve svém celku zůstávají nedostačující. Domácí spotřeba stoupá a ukazuje se neustále větší nutnost zvýšení výroby - se současným snížením výrobních nákladů - aby mohlo dojít ke zvýšení vývozu, které by přispělo k zlepšení obchodní bilance. Tohoto cíle nemůže však býti dosaženo zvýšením pracovního výkonu jednotlivého dělníka - jehož výkon vesměs obdivuhodně stoupl - nýbrž modernisací podniků, racionalisací výrobních metod a obnovením zastaralého strojího zařízení francouzského průmyslu.

Hrubý národní důchod je v r. 1948 stejně vysoký jako v r. 1938. To lze vysvětlit tím, že výdaje za novou výzbroj průmyslu a za válečné náklady nese jen z části francouzský národ, poněvadž jsou kryty zahraniční hospodářskou pomocí, zejména pak pomocí Spojených států. Podstatně se ovšem změnilo rozdělení národního důchodu. Podíl dělnictva klesl o 20 %, zatím co podíl obchodu, zemědělství a podnikatelů, stoupl. Snižování podílu dělnictva na národním důchodu začalo v době obsazení Francie nacisty a od té doby pokračuje. V r. 1948 platili námezdně pracující 33 % přímých daní, zatím co v r. 1938 platili pouze 15 %. Dnes platí námezdně pracující 39 krát více na daních než v r. 1938, zatím co daňové zatížení podnikatelů a obchodu stoupl pouze 22 krát. Ačkoliv námezdně pracující nesmírně přispěli k zvýšení francouzské produkce, jejich kupní síla hodně poklesla. Neustále vzrůstá nepoměr mezi mzdami a cenami, který vyvolává nespokojenost dělnictva a podryvá důvěru v měnu.

Mzdy francouzského dělnictva byly v r. 1948 desetkrát vyšší, než v r. 1938. V téže době však stouply maloobchodní ceny na 18 až 19 násobek.

konžtrata, kterou na kupní síle utrpěli námezdně pracující od r.1938 obnáší podle velmi opatrných odhadů přibližně 40 %. Od prosince 1947 do září 1948 zůstaly mzdy téměř nezměněny, zatím co životní náklady dělnické rodiny stouply o 30 %. Cena mléka byla zvýšena z 0.80 na 23 franků. Rovněž zdražení sama, vajec a vína bylo fantastické.

Neslýchané zisky, které byly výsledkem zvýšení francouzské výroby, byly jen z části použity k průmyslovým investicím. Nedošlo také k jejich zvýšenému zdanění, aby mohly být použity k dobru všeobecných, hospodářských účelů. Došlo k jejich neproduktivnímu nahromadění a staly se mrtvým kapitálem. Je pochopitelné, že i při existenci zdravého hospodářství musí vésti takový postup vedoucích hospodářských vrstev k finančnímu bankrotu; denně se setkáváme se spekulací a nedostatkem občanské morálky. Tvoří se vhodná půda pro politické dobrodružství nejhoršího druhu, které se ovšem může státi osudným i těm, kteří hledají spásu v hospodářských sutinách vlastní země.

Odpovědných je mnoho. Jejich pohnutky nejsou stejné, avšak všichni jsou spoluzodpovědní za nynější vážný stav. Majetné, podnikatelské vrstvy opírají se o dobře vybudované a vlivné hospodářské organizace, kterým se podařilo donutit každou vládu k řadě ústupků a k tomu, aby považovala jejich neslýchané zisky za nedotknutelné. Zemědělské konfederaci /C.G.A./ se podařilo prosadit své opětovné požadavky cenového zvýšení zemědělských výrobků hrozbou, že bude snížena osevní plocha pšenice a cukrovky a zadržetím zásob výrobků zemědělské produkce. Hospodářské organizace obchodníků vyčerpávají svoji činnost napomáháním svým příslušníkům uniknout plnění jejich povinností k národnímu společenství a fisku. Zavedené přidělování surovin a elektrického proudu bylo svěřeno podnikatelským organizacím, aniž si vláda ponechala právo kontroly. Škody způsobené slepým egoismem podnikatelských vrstev jsou pak rozmnožovány temnými obchody spekulantů.

Vlády od osvobození - všechny vlády - ukázaly se být naprosto neschopné. Pro samé ohledy na možnosti volební agitace se nedostaly k provádění dobré hospodářské politiky, která by předpokládala nové rozdělení národního důchodu odpovídajícími daňovými zákony a snížení veřejných nákladů k dobru nové strojí výzbroje francouzského průmyslu.

Tato situace umožnila komunistickým odborům /C.G.T./ důležitou úlohu ve hře francouzských komunistů. Svého vlivu použily k podpoře volebních zájmů komunistické strany. Demagogickým způsobem se postavily za požadavky obchodníků a zemědělců. Strídavě podporovaly zvýšení cen zemědělských a průmyslových výrobků. Potom stále naléhali na zvýšení mezd protože věděli, že to povede k novému zvyšování cen a konečně k inflaci. Byl to průhledný manévr. Šlo o to, aby postavení dělnictva zůstalo trvale neuspokojivé tak, aby komunisté mohli jeho nespokojenosti využít ke svržení vlády a uprostřed hospodářského a finančního zmatku se mohli uchopit moci. K těmto cíli směřovala politika desorganizace, kterou prováděla C.G.T. ve znárodněných veřejných službách/železnice, elektrárny/ a její odpor proti francouzské účasti na plánu evropské hospodářské obnovy. Nejlepším spojencem stalinistů byla slabost francouzských vlád.

Jsou tedy ještě síly, které by mohly zvládnout situaci? V prosinci 1947 bylo odtržením od jednotné odborové ústředny, která je ovládána komunisty, vytvořeno svobodné odborové hnutí Force Ouvrière. Od svého založení nepřestala tato ústředna statečně zdůrazňovati, že je v zájmu Francie a obnovení důvěry v hospodářství, zvýšení kupní síly námezdně pracujících, snížením cen. Taková politika by byla moudrá, spravedlivá

a proveditelná. K jejímu provádění bylo by však třeba odvahy ke snížení podnikatelských zisků, k vydání odpovídajících daňových zákonů, k vhodné úvěrové politice, k modernisování životaschopných podniků a k zavření těch ostatních. Taková politika ovšem předpokládá rozhodný postoj k hospodářským svazům průmyslových i zemědělských podnikatelů, který by se nedal změnit žádným zastrašováním. Nedají-li se přivést k rozumu, je třeba zlomit jim vaz.

V prvních osmi měsících minulého roku- při všech demagogických pokusech komunistických odborů- ukázali francouzští dělníci velkou míru trpělivosti a čekali zlepšení svého postavení. Na místo toho kapitulovala vláda před požadavky zemědělského svazu a zvýšila opět ceny pšenice. Následovalo okamžité všeobecné zvýšení cen a inflační tendence byly znovu oživeny. Situace byla zralá pro demagogii stalinistů. Neustále se pokoušeli o vyvolávání stávek a zneklidňování podniků a průmyslových center. Připravovali se na generální stávku. Utrpěli však porážku a ukázali se slabšími, než se všeobecně předpokládalo.

Přízpusobení mezd novému cenovému vývoji ukazovalo se ale stále naléhavějším. Předpokládalo ovšem současně opatření, která by zabránila další vlně zvyšování cen. Vláda ani politické strany, ani parlament, nečinily nic, aby zabránily inflaci. Tehdy se však ukázalo, že jsou ve Francii síly, které si uvědomují vážnost situace a kterým námezdně pracující, ať dělníci nebo úředníci, důvěřují. Zatím co všechny komunistické pokusy o generální stávku, ztroskotaly, uposlechlo francouzské dělnictvo výzvy socialistických a katolických odborů k provedení čtyřhodinové generální stávky dne 24. září loňského roku. Byla protestem proti zvyšování cen. Byla to doposud největší stávka v dějinách Francie, proběhla klidně a disciplinovaně, ačkoliv byla vážnou výstrahou vládě a podnikatelským kruhům. Dělníci také uposlechli výzvy organizátorů stávky a neúčastnili se shromáždění, která při té příležitosti komunisté svolali. Tato stávka ukázala, že socialistické a katolické odbory při vzájemné spolupráci mohou být silou o kterou by se vláda v úsilí o zavedení hospodářského pořádku měla opírat.

Situace ve Francii je tedy velmi vážná, avšak nikoliv beznadějná. Je doposud možné dosáhnouti opět normálních poměrů. Ovšem za jediného předpokladu: že vláda bude umět užívat své autority.

GOTTWALD POMOHL

švédským komunistům k porážce. Znovu to potvrzuje americký žurnalista Elmer Beck, který pozoroval průběh podzimních švédských voleb na místě. Ve své zprávě, kterou přináší pro sincový mezinárodní odborový zpravodaj, vydávaný americkou Federací práce, Beck praví: "Bezprostřední příčinou porážky komunistů je útočná politika Rusů. Komunistický převrat v Československu vyvolal ve Švédsku velké pobouření. Švédové chovají úctu a obdiv k československému lidu pro jeho demokratické ideály a pokrokovou kulturu. Nyní vidí, že tyto hodnoty z podnětu a s podporou Kremlu byly československými komu-

nisty zničeny. Obávají se, že by se tak mohlo stát i ve Švédsku."

KONEC S.F.O.

K návrhu britských odborů/TUC/aby Světová federace odborů zastavila svoji činnost, připojila se také americká ústředna CIO, která je rovněž členem Federace. Její předseda Phillip Murray navštíví počátkem února Evropu k jednání o možnostech spolupráce svobodných odborů s vyloučením odborových ústředí ovládaných komunisty. Ještě během tohoto roku dojde patrně k svolání světového odborového kongresu, který položí základ k utvoření nové mezinárodní organizace demokratických odborů.

Z DOMOVA.

Po celý desetidenní pobyt československé vládní delegace v Moskvě přinášel pražský tisk a rozhlas obsáhlé zprávy o jejich pohybech z hotelu do divadel, obrazáren a průmyslových podniků; i popisu modní přehlídky, která byla v Moskvě uspořádána pro manželku předsedy vlády, byl věnován dostatek místa. Poněkud stručnější je zpráva o výsledcích jednání se Stalinem a ostatními muži Kremlu. Oficiální komuniké praví, že rozhovory se týkaly "československo-sovětských vztahů, jakož i jiných otázek mezinárodní situace". Zástupci obou států se pochopitelně opět zavázali "podporovati mezinárodní spolupráci národů při respektování jejich suverenity". Sovětský svaz mimo to "přispěje k rozvoji československé výroby podstatným zvýšením výměny hospodářských statků, zejména dodáním strojů z oboru těžkého strojínictví, stavebnictví, lesnictví a těžby a poskytnutím půjčky ve zlatě a volné valutě." "Vzájemná výměna zboží v r. 1949 se zvýší proti r. 1948 o více než 45 %."

Pokles československého vývozu na západ ohrožuje všechny předpoklady pětiletého plánu, který byl zahájen od nového roku. K vyrovnání jeho deficitu má být tedy použito sovětského zlata, které však už Československem bylo na západě, zejména v Londýně, nabízeno dávno před tím, než se o něm československá veřejnost z oficiálního komuniké o jednání v Moskvě, dozvěděla. Zda-li stroje sovětské výroby pro mechanisaci těžby a stavebnictví mohou nahraditi stroje americké, jejichž dodání bylo Spojenými státy před krátkým časem odmítnuto, ukáže teprve budoucnost. Pražská vláda poznala velmi brzy strašné hospodářské důsledky úcory. Hospodářská závislost na Sovětském svazu, která z toho vyplývá, dává tušit obsah "jiných otázek", které v Moskvě byly projednávány. Však také Zápotocký po návratu rovnou z nádraží pospíchal ke Gottwaldovi, kde již čekal také Slánský.

ZOUFALOU BILANCÍ

hospodářských "úspěchů" druhého roku dvouletky ukazují čísla čsl. zahraničního obchodu za prvních 11 měsíců. Odkrývají také demagogii komunistů s hospodářskou pomocí Sovětského svazu Československu. Denně přináší tisk zprávy o počtu vagonů dodávek ze Sovětského svazu, které "právě dosáhly půdu Československé republiky". Podle zpráv Státního úřadu statistického bylo od ledna do konce listopadu loňského roku dovezeno ze Sovětského svazu zboží za 5.251.3 milionů Kčs. V téže době však z Velké Británie a Spojených států bylo dovezeno zboží za 5.378.1 milionů Kčs. /Z toho z Vel. Británie za 3.594.3 mil. Kčs./ Zatím co Sovětský svaz si svůj vývoz do ČSR vyinkasoval dovozem v hodnotě 5.184.0 mil. Kčs. - v cenách zboží diktovaných Sovětským svazem - činí vývoz z ČSR do Vel. Británie a Spojených států za těchto 11 měsíců o 3.078.4 mil. Kčs méně než dovoz. /Z toho do Vel. Británie o 2.328.4 mil. Kčs./ Poměrně stejné pasivum vykazuje zahraniční obchod ČSR /s výjimkou Holandska / také s jinými západoevropskými státy, zejména Švédskem a Švýcarskem. Zahraniční obchod ČSR se státy lidových demokracií byl ovšem vysoce aktivní. S Maďarskem 100 milionů Kčs, Polskem 600 mil. Kčs a Jugoslavií 400 mil. Kčs. Jen těchto několik čísel ukazuje, že v době největšího běsnění čsl. komunistů proti západu a vychvalování hospodářské pomoci Sovětského svazu, žije čsl. hospodářství z úvěru, poskytovaného západem. Když pak na západě není dosti ochoty zvyšovati tento úvěr v době, kdy "velký přítel ČSR" nemilosrdně trvá na zaplacení své pomoci, je to pro komunisty nový důvod k tvrzení, že reakční západ je nepřitelem socialistických snah a snaží se zardousit československé hospodářství.

S jedním ulehčením může však čsl. zahraniční obchod do budoucnosti počítat. Hospodářské sankce Kominformy proti Titovi zbaví ČSR povinnosti, vysokým aktivem zahraničního obchodu s Jugoslavií, financovat svého bývalého partnera.

Šéf ministerstva zahraničního obchodu E. Loebel na přednášce v Autoklubu vyslovil domněnku, že by zde mohl pomoci "nový typ obchodníka v zahraničním obchodě", který zabrání úniku devis, který prý ročně činil několik miliard korun. Neřekl však, zda li považuje za povinnost tohoto "nového typu" přihlásiti Národní bance provise, které si sjedná s kapitalisty v Anglii nebo ve Švýcarsku, tak jako jeho prototyp.

INVENTORY V OBCHODECH.

Vánoce ustal v ČSR veškerý obchod. Vládní vyhláškou v Úředním listě byla nařízena generální inventura veškerého zboží. Z toho důvodu nesměly býti žádné obchody - s výjimkou obchodů poživatinami - otevřeny dříve než 5. ledna. Zvláštní tříčlenné komise, z aktivních komunistů, prováděly kontroly inventur v soukromých obchodech. Toto opatření je odůvodňováno zavedením nové všeobecné daně, jejíž sazebník, podle zákona parlamentem již schváleného, ministr financí teprve vydá.

KRAJSKÉ ZŘÍZENÍ

mělo fungovati od 1. ledna t. r. Již počátkem prosince jmenoval ministr vnitra tříčlenné krajské komise podle zákona o koncentračních táborech, které v jednotlivých krajích budou vybírat odpůrce režimu do koncentračních táborů. Pak byli jmenováni krajské velitelé SNB, kteří prodělali několikatydenní kurs v Doksech. "Základem školení byl marx-leninismus" - praví zpráva ministerstva vnitra. Nyní jmenoval ministr vnitra předsedy krajských národních výborů. Je pozoruhodné, že mezi těmito 19 předsedy, kteří budou vybaveni velikou pravomocí, není žádný známější komunist. Lze to vysvětlit patrně

tím, že ministerstvu vnitra, kterému mají podléhat, příliš záleží na tom, aby mezi nimi nebyl nikdo, kdo by se odvážil samostatného rozhodování. Poněvadž jsou to až na malé výjimky neznámé osoby, byly uveřejněny jejich rodokmeny, které dokazují, že jde vesměs o staré komunisty. Dva z nich, slovenský komunist Lietavec a bezpečnostní referent ZNV v Brně Svitavský, dávají tušit, s kým bude mít také občanstvo ostatních krajů tu čest.

Současně byli jmenováni ostatní členové krajských národních výborů ministerstvem vnitra. Z nedostatku jiných důvodů k oslavám byla nařízena krajským městům slavnostní výzdoba prapory k zahájení činnosti krajských výborů. Tvoření krajských úřadů je příležitostí k velikému přesunu mezi veřejnými zaměstnanci. Tisíce zaměstnanců zenských a okresních národních výborů půjde do výroby. Úředníci kraj. úřadů jsou vybírání výlučně z komunistů a "na vedoucí místa jsou přijímáni soudruzi, kteří dosud nebyli veřejnými zaměstnanci" - pochlubil se ministr vnitra.

ZÁSOBOVACÍ SITUACE

v potravinách se poněkud zlepšila. Dávky masa, vajec a mléka zůstávají beze změny. Stejně tak dávky chleba. Dětem od 6 do 12 let byla na leden zvýšena dávka másla z 350 g na 650 g a od 12 let do 20 let z 300 g rovněž na 650 g. Dávka cukrovinek byla u všech spotřebitelů zvýšena z 80 na 100 g měsíčně. Nespokojenost se špatným zásobováním a pracovními podmínkami mezi dělnictvem je stále zažehnávána přednostním zásobováním závodních kuchyní a přidělováním poukazů na ostatní zboží, prostřednictvím závodních odborevých organizací. Poněvadž však závodní kuchyně nebyly zřízeny ve všech závodech, docházelo v menších továrnách k projevům nespokojenosti dělnictva. Aby i ostatní zaměstnanci mohli těchto výhod používat, aniž by byly zvyšovány všeobecné

příděly potravin, má ROH zřizovat t.zv. vyživovací stanice, ve kterých bude vyvářeno pro zaměstnance z více závodů. "Maloměstský život, kdy se všichni členové rodiny mohli sejit v poledne u oběda, náleží nenávratně minulosti," poznamenává k tomu Rudé Právo.

TLAK NA ZEMĚDĚLCE

ve smyslu Gottwaldova devatera pokračuje. Je soustředěn především proti zemědělcům s více než 20 hektary půdy. Kontingenty obilí i mléka jsou jim podle pokynů KSČ "vyměřovány třídně". T.j., že podle počtu hektarů nad 20 progresivně stoupají. Při nedostatku pracovních sil, které pochopitelně větším zemědělcům nejsou přidělovány, mohou být jen s obtížemi kontingenty plněny. Stačí však, aby takový zemědělec neměl včas zorané nebo odvedl o něco obilí méně a je stihán. Vedle peněžní pokuty a vězení je potrestán dosazením národní správy na svoji usedlost. V malé obci Bukovno na mladoboleslavsku byly uvaleny národní správy na 5 zemědělských usedlostí ve výměře od 23 do 30 hektarů. Jen v mladoboleslavském okrese bylo tak konfiskováno několik set hektarů půdy. Po vyhlášení "ústavy", která zaručuje vlastnictví zemědělské půdy do 50 hektarů, likvidují nyní komunisté tímto způsobem soukromé vlastnictví půdy u středních zemědělců a zbavují je hned veškeré půdy. Úkolem "družstevního" odboru ministerstva zemědělství je připravit z usedlostí konfiskovaných tímto způsobem vzorné kolchozy, do kterých pak budou "získáváni" ostatní zemědělci.

NEJZAJÍMAVĚJŠÍ KNIHA ROKU 1948.

Obvyklá předvánoční anketa Lidových novin přinesla tento výsledek: nejvíce účastníků se vyslovilo pro knihu Kl. Gottwalda "Deset let". Pak následovaly tyto knihy: Fučíkova "Reportáž psaná na oprátce" "Dějiny všesvazové komunistické strany/bolševiků/", Pujmanové "Hra s ohněm", Stalínovy spisy, Nejedlého "Dějiny Sov.

Svazu, Gorkého spisy, díla Aloise Jiráka atd.

V kádrovém oddělení ústředního sekretariátu KSČ pečlivě sečetli ty, kteří označili za nejzajímavější knihu roku 1948 Gottwaldových Deset let, sborník Gottwaldových projevů od r.1937. "Poslouchají", řekl si s uspokojením Gustav Breitenfeld, pověřený dozorem nad dobrým chováním české inteligence.

Někteří z účastníků ankety uvedli po pravdě knihy, které se jim nejvíce líbily. Učinili tak buď z povitivity anebo proto, že si neuvědomili, že nový režim vyžaduje od svých dvořanů podkuřování a patolizalství. Většina účastníků ankety však dobře pochopila, co se "nosí" v lidové demokracii po únoru a tak se stalo, že lidé nejružnější politické i nepolitické minulosti se sešli na jednou na společném ocenění Gottwaldova sborníku, jakožto nejlepší knihy v r.1948. Podivné to proměny způsobil únor v myslích a srdcích! Před únorem zájem o tuto knihu věru nebyl tak intenzivní a loňské soutěži Lid. novin muselo Rudé Právo vytknouti, že v přílišné míře vyzněla ve prospěch západních spisovatelů. Je pozoruhodné, že letošní obdivovatelé Gottwalda a Stalina loni nepoužili příležitosti, aby v anketě Lid. novin manifestovali svou zálibu v literatuře komunistické strany.

Nepochybujeme, že i mnohému komunistickému dělníku bylo podivné, když se dočetl, že muž, který před válkou byl vrchním ředitelem Živnobanky, dnes v anketě nadšeně říká: Se Sovětským svazem na věčné časy.

Málokdy lze vidět tolik podlizavosti, jako v této anketě. Nikoliv však každý z účastníků ankety vystihl přesně, co se sluší, aby odpověděl. Komunistický generální ředitel dobře pochopil, že je třeba dáti císařovi co je císařovo a vedle Gottwaldových Deseti let uvedl ještě Zápotockého "Po staru se žít nečá" a Frejkův "26.únor".

Daleko menší míru postřehu proje-

vil jeden z nejvyšších politických představitelů poúnorového Československa - dr. John, který se chtěl zatvářiti zvláště leninsky, když ve své prostoduchosti uvedl Leninovo dílo "Stát a revoluce", které se již dávno nevyskytuje v seznamech povinné četby pro příslušníky komunistické strany. Leckteré these této knihy o povaze imperialistického státu a státního aparátu mohly by totiž vésti k zdvěrům nepřilíš příjemným pro tvůrce dnešního policejního státu s jeho všemocnou byrokracií a policií. Nelze se vyhnout trapnému pocitu nad četbou této ankety.

"Tak jsem začal číst Deset let Klementa Gottwalda, paní Müllerová", řekl Švejk své bytné. - Tak by začal dnes Jaroslav Hašek svého Dobrého vojáka Švejka.

BOLŠEVICKÁ JUSTICE.

Podle zpráv, které však nezahrnují všechny případy, bylo jen v době od 10. listopadu do 10. prosince 1948 odsouzeno senáty stát. soudů 197 osob. Ve 45 případech, v nichž se nám podařilo zjistit výměru trestu, byly vyneseny rozsudky, jejichž tresty souhrně přesahují 530 roků těžkého žaláře. Tři vojáci byli odsouzeni k smrti, v 8 případech byl vynesen rozsudek doživotního těžkého žaláře, 1 obžalovaný byl odsouzen na 25 let těžkého žaláře, 4 na 20 let, 1 na 17 let, 4 na 15 let, 1 na 12 let, 4 na 10 let, 1 na 9 let, 4 na 8 let, 3 na 7 let, 5 na 5 let; v ostatních případech byly vyneseny tresty pod 5 let těžkého žaláře, ale z toho jen ve dvou případech pod 1 rok. Povětštině šlo o hromadné procesy: V Praze byla souzena 9 členná skupina studentů, seskupených kolem časopisu "Za svobodu", 14 členná skupina, v čele s úředníkem R. Kleinen, 45 členná skupina osob, obviněných, že vešly ve styk s Chočen, který byl odsouzen k smrti a dále skupina řecko-katolických duchovních v čele s Pavlem Hučko. Vojenský soud v Praze odsoudil plukovníka Karla Vosátka na 9 let do těžkého žaláře pro po-

kus o překročení hranic a jednoho vojína pro týž delikt na 17 let těžkého žaláře. V Bratislavě byla odsouzena skupina 4 vojáků, z nichž 3 byli odsouzeni k smrti a čtvrtý na 25 let do těž. žaláře, 22 členná skupina dr. J. Kuly a skupina římsko-katolického faráře v Popradu Imricha Kočiče. V Čes. Budějovicích byla souzena vícečlenná skupina v čele s administrátorem děkan. úřadu Fr. Mertlen. V Uh. Hradišti byla souzena 31 členná skupina římsko-katolického kněze V. Huvary, skupina zlínského hodináře L. Kolaje a úředníka nem. pojišťovny v Hodoníně Vin. Vlacha.

Mezi odsouzenými jsou 3 mladiství pod 18 let, z nichž dva, 1 dívka a 1 chlapec, oba dělníci, byli odsouzeni k trestu 20 let těž. žaláře a třetí, rovněž dívka, na 5 let uzavření. Mezi odsouzenými jest 11 žen, 3 kněží římsko-katol. církve, 5 kněží řecko-katol. církve, 1 plukovník, 1 lékař, 1 býv. poslanec, /lid. strany, / tajník klubu poslanců lid. strany, ústř. organ. tajník této strany, stavitel, chemik, lesní rada, přednosta stanice ČSD, 11 studentů, 8 úředníků, 9 dělníků, 6 obchodníků, 6 řemeslníků, autodopravce - tedy lidé všech stavů a tříd. Všichni byli žalováni pro nepřátelský postoj k lidově demokratickému zřízení a jejich "zločiny" lze začlenit do tří kategorií, vesměs vysloveně politického charakteru: buď usilovali o překročení hranic a byli při tom dopadeni, nebo byli členy ilegálních organizací, či posléze navázali styk s emigranty, kteří se vrátili do republiky.

Ano, je to tak, jak to řekl Vyšinski. Justice není u nás nástrojem spravedlnosti, ale slouží vysloveně politickým zájmům - Moskvou dosazených protektorů.

Mnoho našich čtenářů nám blahopřálo k vánocům a do nového roku. Děkujeme! Prosíme o strpení ty, kterým dlužíme odpověď na dopis - je jich mnoho - odpovídáme postupně.

SJEZD AMERICKÝCH KRAJANŮ.

Československá národní rada v Americe, která spojuje všechny československé krajanské spolky ve Spojených státech a je mluvčím krajanské veřejnosti, svolala na dny 4. a 5. prosince 1948 do Chicaga sjezd zástupců českých a slovenských krajanských spolků. Zástupce vyslalo více než 40 krajanských organizací. Sjezdu došlo rovněž velmi mnoho pozdravů. Osobně sjezd pozdravil starosta České obce sokolské dr. Antonín Hřebík. Ze sjezdu byly poslány pozdravné projevy prezidentu Spojených států Trumanovi, paní Haně Benešové a dr. Papánkovi.

Ze zprávy o činnosti České národní rady v Americe od jejího květnového sjezdu, kterou podal redaktor Josef Martínek, vyplývá, že naši američtí krajané velmi brzy pochopili význam únorového komunistického puče a přihlašují se již po třetí v jedné generaci k boji za svobodnou, suverenní a demokratickou Československou republiku. Již 3. června m.r. předložila delegace Čsl. národní rady prezidentu Spojených států Trumanovi memorandum, které bylo dáno k dispozici také tisku. V memorandumu odmítli američtí krajané nový diktátorský režim v ČSR a zdůraznili svůj odpor k jeho metodám. Deputace Národní rady byla přijata také senátorem McCrathem, předsedou národního výboru demokratické strany, kterému předložila žádost, aby v mezinárodních jednáních bylo dbáno zájmů československé demokracie. Při této příležitosti delegace také jednala o možnostech přijetí většího počtu čsl. uprchlíků Spojenými státy. Zákrok přispěl k tomu, že poúnoroví uprchlíci byli přijati do péče organizace IRO. Čsl. národní rada svoji tiskovou službou informuje pravidelně a pravdivě krajanskou veřejnost o všech událostech v ČSR. Z jejího podnětu byly v řadě míst uspořádány trýzny ze presidenta Beneše a kulturní podniky. Organizovala krajanskou podporu pro American Fund for Czechoslovak Refugees, založený dr. Papánkem. Polovina, fondem získaných příspěvků pochází od amerických krajanů. Na sbírkách se sešlo celkem 8.000 dolarů a pomocné akci Národních svazů českých katolíků došly již dary ve výši 17.000 dolarů. Také ústředny amerických dělnických odborových organizací AFL a CIO povolily na pomoc čsl. odborářům v táborech 20.000 dolarů. Poněvadž prezident Truman již přislíbil působit k tomu, aby v příštím zasedání kongresu byl zlepšen zákon, který umožňuje přistěhování 2.000 čsl. uprchlíků do Spojených států, budou krajané v Americe usilovati o to, aby tento počet byl zvýšen. Sjezd přijal obsáhlý projev ke krajanské veřejnosti ve Spoj. státech. O situaci v Československu praví:

"Ačkoliv základem demokracie je svoboda přesvědčení a jeho projevu čs. občan nesmí mít vlastního přesvědčení a tím méně je smí svobodně projevit. Kdo se práce odváží, ba kdo jen upadne do podezření, že má odlišný názor, je uvržen do žaláře, zbaven práce a výdělků i přístřeší a poctivě nabytého majetku, vyloučen ze společenského a veřejného života, ze škol, je zbaven všech občanských práv a tímž osudem je postižena i jeho rodina. Politický a kulturní život je pod diktátem komunistů, kteří nenávislně pronásledují demokraticky smýšlející lid, rozháňají demokratické strany, terorizují sokolstvo a legionáře, věrné bojovníky za svobodu národa za první i druhé světové války. Komunistický režim falšuje čsl. dějiny, hanobí obnovitele samostatnosti čsl. národa a násilně zavádí ideologii československému národu cizí a z duše odpornou." Pak vyjadřuje projev postoj našich krajanů a hodnotí stanovisko vlády Spojených států:

"Američané čsl. původu nemohou k těmto poměrům mlčet. Musí protes-

lovat především jako občané Spojených států, které se tak pronikavě zasloužily o Československo a jeho svobodu. Američtí krajané musí události ve světě a tudíž i v ČSR posuzovat s hlediska ideí, na kterých jsou zbudovány Spojené státy a které nejlépe vyhovují povaze čsl. národa a jeho tradici. To znamená, že jak podle svého národního původu, tak podle své americké příslušnosti musí odsoudit komunistickou diktaturu v Československu a vůbec všechny komunistický výboj ve světě. Musí podporovat všechno, aby toto nebezpečí bylo odvráceno od jejich nové vlasti a zároveň, aby čsl. národ nabyl zase bývalé svobody. Svoboda a demokracie je nedělitelná; tím, že ji bráníme v zemích cizích, zabezpečujeme ji i americkému lidu. Američané čsl. původu jsou oprávněni protestovat proti násilí v Československu již proto, že dvakrát vykonali veliké dílo pro osvobození staré vlasti a že jí poskytli vynikající pomoc za obou světových válek i po nich...

Vlády Spojených států, Velké Británie i Francie již 26. února 1948 společným prohlášením odsoudily pražský komunistický puč, varovaly před jeho zhoubnými následky a projevíly sympatie svobodmilovnému čsl. lidu. Dne 4. března uvedl státní tajemník Marshall a tajemník národní obrany Forrestal v zahraničním výboru kongresu, že znásilnění Československa je příkladem, jak hynou demokracie, které se nemají čím bránit a jimž nikdo neposkytne podpory. Dne 11. března prohlásil prezident Truman, že událostmi v ČSR. jest otřesena jeho důvěra v světový mír a ve své kongresní řeči 17. března řekl, že tragická smrt Československé republiky rozchvěla všechny civilisovaný svět a dokázala, že Rusko chce svou moc rozšířiti na zbylé svobodné státy v Evropě, čímž vytváří kritickou situaci.

Naše vlastní minulost nás zavazuje, abychom byli strážci demokratického odkazu čsl. dějin, posvěceného nesčetnými oběťmi národa ve staré vlasti i příslušníků americké jeho větve. Musíme v sobě vzkřísit staré a tolikrát osvědčené odhodlání pomoci národu z poroby a zajistit mu život důstojný národa Masarykova, Benešova a Štefanikova.

Vyzýváme proto všechnu krajskou veřejnost, spolky, dělnické unie, podpůrné jednoty i jednotlivé krajany po všech osadách ve Spojených státech, aby se rozpomněli na mravní závazek, který plyne z jejich dřívější slavné činnosti. Sdružme se k jednotnému úsilí, aby Československo bylo osvobozeno a jako demokratický stát pomáhalo budovat lepší svět míru, spravedlnosti, lidskosti a pokroku."

Sjezd provedl také reorganizaci Čs. národní rady v Americe a zvolil nové funkcionáře. Čestným předsedou zůstává John A. Červenka, předsedou byl jednomyslně zvolen Karel M. Prchal z Chicaga; tři místopředsedové jsou: John Voller, Ondřej Valušek z New Yorku a Marta Králíková z Cedar Rapids. Tajemníkem byl zvolen Láda Janík a pokladníkem Fr. Žák.

Doufáme, že stanovisko amerických Čechoslováků ovlivní krajské organizace i v ostatních demokratických zemích.

Londýnské Listy vychází dvakrát v měsíci za redakce Blažeje Vilíma. Adresa redakce a administrace je: 13, Fernside Ave, London N.W. 7. Telefon: MILL HILL 4024.

Předplatné čtrletně: 7s 6d, 1.50 dolaru, 7.50 švýc. franků, 7.50 švéd. korun, 12 norských korun, 12 dánských korun, 8 Hfl.- pololetně: 15s, 3 dolary, 15 švýc. franků, 15 švéd. korun, 24 norských korun, 24 dánských korun, 16 Hfl.- ročně: 30 s, 6 dolarů, 30 švýc. franků, 30 švéd. korun, 48 norských korun, 48 dánských korun, 32 Hfl.